

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a în Isăntulul monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'au 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'au 11 franci; — numerî singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'au linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru în tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adronate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Deschidere de abonamentu nou dela 1/13 Martiu a. c.

Incarcarile din urma de a ni se estermină limb'a noastră tocma și din scólele confessionali, facute și intretinute cu sudórea și din pungile poporului nostru; pericolulu invederatu ce amerintia pe cei mai multi invetiatori, ómeni cu casa și familia, de a fi aruncati pe strade, daca în 6 ani nu voru invetiá perfectu limb'a magiara, pentru-cá se póta face prelegerile în aceea, au desteptatu și pe ómenii cei mai patienti, cá se cunósca și se póta judecá ei insii marimea pericoleloru care'i amerintia și care, cutediamu se afirmamu din propri'a esperientia, sunt fórté mari și cum am dice, în permanentia, cá-ci de ani patruzeci, încóce în locu de a se curmá, ele crescú neincetatu.

Pentru acea parte a publiculu deschidemu abonamentu nou numai pe 4 luni, adeca până la 30 Iuniu a. c., cu v. a. 2 fl. 70 cr., éra afara din monarchia cu 7 franci 50 centesime.

Celelalte conditiuni ale abonamentulu se potu vedé în fruntea diariulu nostru.

Critic'a criticeii în caus'a nationale.

(Urmare și fine.)

Pre candu noi analisamu aci mai multu decâtu curiósele theorii și doctrine ale auctorulu criticeii îndreptate contra natiunei romanesci, în diet'a Ungariei se intemplá érași un'a din scenele acelea frapante, una revolutiune, care ne usiorá fórté multu apararea noastră ulterióra. Cátiva deputati adeca declarara susu și tare în siedinti'a camerei, cá scopulu noului proiectu de lege nicidecum nu este numai simpl'a invetiare a „limbei statulu“, a „limbei oficiale“ în scólele elementarie, pe langa limbile materne ale nationalitatiloru, ci scopulu acela este puru si simplu esterminarea limbelor materne din tóte scólele, mari și mici, din viati'a sociale și familiara, magiarisarea definitiva, nu numai a celor 10 milioane de locuitori nemagiari din tierile corónei unguresci, ci daca s'ar potea, a lumii întregi. Acésta marturisire în faci'a lumii pentru noi nicidecum nu este noua, o amu auditu și cititu de mii de ori în viati'a noastră la

nenumerate ocațiuni, chiaru și în desbateri parlamentarie de înainte de 1849 și dela 1861 încóce. Astadi inse aceeasi marturisire ne vine cá respunsu și chiaru cá demintire tocma la timpu data asserțiunei din „Herm. Ztg.“, cá „statulu Ungariei ar voi se inpuna limb'a statulu cá studiu obligatu numai langa limb'a materna.

Cu tóte acestea, noi trebuie se ne mai ocupamu de teoriile propagate prin „Herm. Ztg.“, cu atátu mai virtosu, cá noue ni se paru acelea, în casu de a se poté realiza vreodata, fórté fatali, revolutionarie, îngrecate de mari desastre pentru viitoriu.

Auctorulu criticeii insiste cu cerbicia, cá unu statulu are dreptu cu atátu mai mare a inpune limb'a sa altoru nationalitati, cu câtu este elu mai polyglottu. Dara criticulu nostru se feresce a spune, prin cine crede densulu cá trebuie se fia reprezentata potestatea legislativa într'unu statulu polyglottu, pre cum si, cá prin cine este reprezentata acea potestate în dietele Ungariei. Noi aci insistemu cu aceeasi cerbicia, pentru respunsu categoricu la întrebările noastre. Ni'lu scimu dá si noi, ílu asteptamu inse dela densulu. Atáta inse'i declaramu din capulu loculu, cá nu recunóscemu nici-unei minoritati din lume, prin urmare nici-unei aristocratii, dreptulu exclusivu de a decretá si inpune maioritatiloru legi și cu atátu mai pucinu legi de sinucidere. Scimu cá de es. în imperiulu Chinei, imperatulu supranumitu Sóre și Fiiu alu Ceriulu, Vice-Imperatulu, Vice-Sóre, Vice-Fiiu alu Ceriulu, comanda ministriloru și celorulalti Mandarinii ai sei, daca i se paru lui culpabili de mórte, cá acestia se se spintece ei insii cu man'a loru, cu unu cutítu mare și bine ascutitu, se'si scótia matiale și asia se móra cu onórea, cum si-o imaginédia lumea din Chin'a. Dara legi de natur'a acestora se numescu aici în Europ'a, barbare, blastemate, rusinea și prostitiunea omenimei întregi și a civilizatiunei.

Alti apostoli ai magiarismulu sunt multu mai sinceri decâtu dn. auctorulu alu criticeii din „H. Z.“ sinceri până la brutalitate; aceia au cu totulu altu limbagiu deschisu, candu dicu celoru 10 milioane de nemagiari: Noi magiarii amu ocupatu aceste tieri cu sabi'a, pe voi v'amú subjugatu, prin urmare amu castigatu asupr'a vóstra dreptulu de subjugatori, dreptulu celu mai tare; noi suntemu legislatorii vostrii; asta-data ne convine cá în interessulu conservarei noastre se ve esterminamu limbile și dia-

lectele, precum în alte epoche amu cercatu a ve esterminá, de es. confessiunea religiósá, ori pe aristocrati'a vóstra, sau cetatile vóstre. Acésta este theori'a perderei de dreptu, cunoscut'a Verwirkungstheorie de sub system'a numita alui Bach, intielésá fórté bine, prin urmare și respunsulu demnu de ea, este totu asia de usioru, adeca celu datu de emigrantii dintre a. 1849 și 1861, cum si de sute de mii altii remasi în tiéra; acela inse unde duce? Amu veditu cu totii în 1859, 1866 și mai de curendu în Turci'a européna.

Auctorulu criticeii arunca cu acésta ocaziune între lectorii sei inca și cunoscut'a cestiune inportanta despre dissensiunea ce domina între statulu și bisericile nationali asupra drepturiloru fia-carei parti. Bine face dn. criticu, cá atinge și acésta cestiune; face inse cea mai mare nedreptate confessiuniloru și bisericelor candu le inculpa, cá si cum ele nesuferindu cá fraged'a tenerime de 6—12 ani se fia incarcata și asuprita cu invetiarea limbei statulu, aru pretende a utocratia (Alleinherrschaft) pentru limb'a propria, aru fi „netolerante“ și nedrepte cátra statulu; cá-ci adeverulu, anume în casulu de facia, este tocma celu oppusu. Nici-unu ministru si nici-unu parlamentu din lume nu va fi în stare de a probá cu argumente sanetóse, cá esistenti'a, poterea, viitorulu, auctoritatea vreunui statulu ori-cátu de polyglottu ar depende câtu mai pucinu dela invetiarea obligata, inpusa prin fortia a limbei oficiale, sau a ori-carei alte limbi. Cu totulu altele sunt atributele (insusirile) de existentia, potere și prosperitate ale unui statulu europénu, christianu și civilisatu, éra nu invetiarea fortia a vreunei limbi. Necessitatea invetiarei de cutare limba este numai unu pretextu fórté reu mascatu, sub care stá pitulata pof't'a și lacomi'a nedumerita a minoritatiei de a domni cu potestate absoluta, nemarginita, neinfrenata prin nimicu, asupra maioritatiei. Aci este adeverulu, care nu se póte intunecá prin nici-o sofisma.

De altumentrea, „Herm. Ztg.“ nu si pregetá a discuta relatiunile statulu și ale bisericéi cátra cultur'a poporulu în Nr. 45 din 22 Februariu asia în câtu nu credemu cá barbatii bisericelor de diverse confessiuni religiósé se póta trece cu vederea doctrinele propagate în acelea, care daca s'ar realizá vreodata, ar urmá pe calea cea mai scurta, cá Caesaro-papismulu din Russi'a,

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Poesii poporale.

Fét'a și voiniculu.

Preste-unu dealu,
Prest' amendoua,
Se facu doue poduri noua,
Pe unu trece badea,
Pe unu trece mandr'a,
De mana tienendu-se:
Nu fia bade, nu fia,
C'aséra plecaiu în preumblare,
Pe la pórt'a dumitale,
Si me uitaiu pe feréstra,
Cum te plimbai tu prin casa;
Pentru mine nu te primblá,
Ca eu nu'ti mai am grijea.
Am unu bade de departe,
Face calea jumetate,
Jumetate-o facu si eu,
C'asia vrea si Dummedieu.
Mori badeo se moru si eu,
Se ne facu unu coporsieu,
Si pe tine se te 'ngrópe
La usi'a altariulu,
La mormentulu Tatalui;
Si pe mine se me 'ngrópe
La usi'a bisericii,
La mormentulu Precistii.
Si din tine se resara
Numai firu si trandafiriu,
Si din mine se resara,
Numai firu si rosmarinu.
Trandafiriu se se 'ntinda
Rosmarinu se mi'lu coprinda.
Pléca domni'a la preumblare

Si se ia de o mirare
De-unu voinicu si-o féta mare.

La mórtea unui copilu.

Bucura-te tier-tierelu,*)
Ca'ti mai vine-unu floricel,
Dá nu vine se 'nflorésca
Ci vine se putrediesca.
Te róga Joane, róga
De dragi fratiorii tei,
Se'ti faca casa de meru,
Se nu ti-o faca de bradu.
Bradulu putrediesce
Dar' meru 'nverdieste.
Se-o faca cu trei zabrele,
Pe un'a se tune lun'a,
Pe un'a sórele
Pe un'a maica ta,
Se 'si stempere ánim'a
Ca 'i arde cá flacar'a.

La mórtea unei fete.

Au intratu mórtea în satu,
Luatau tóte casale d'arendulu,
Tóte portile au inchisu.
Striga mórtea la feréstra
Esi tu Ano pan' afara!
Asiu esi mórte esi,
Dar' nu me pociu desparti,
De dragii parintii mei,
Ca-am traitu bine cu ei.
Striga mórtea a dou'a óra,
Esi tu Ano pan' afara!
Asiu esi mórte esi,
Dar' nu me pociu desparti,

*) insemnédia mazare, lat. cicer, de unde si numele lui Cicero.

De dragi fratiorii mei,
Ca am traitu bine cu ei
etc. etc.

Canteculu miresei.

I'ati godeo*) diu'a buna,
Dela mama dela tata,
Dela frati dela sorori,
Dela gradin'a cu flori,
Dela firu de bossiocu
Dela fete dela jocu.
Cresceti flori, dar' nu 'nfloriti,
Ca mie nu'mi trebuiti.
Bossioculu vestejesce
Si pe mine me jellesce.
Iesi mam'a godiei,
In mijloculu ulitiei,
Si se róga cátra sóre:
Sóre, sóre, fratióre,
Pan' ce sóre diu'a mare,
Am o fica calatóre,
Preste munti într'alte curti,
La parinti necunoscuti,
La sorori far' de doreri,
La frati nechiemati.
De candu fic'a mi s'a dusu
Patulu nu s'a asternutu,
Cas'a nu s'a maturatu
Apa 'n vase nu s'a dusu.

* * *

Mandro, mandruléna mea,
Eu departe tu departe,
Ce gandesci de nu'mi scrii carte?
Ori cernél'a s'a gatitu?
Ori charthi'a s'a scumpitu?

*) Usitatu pe alocurea în locu de mirésa.

de mana cu Caesaro-papismulu actualu alu Germaniei, se între si la noi pe sub porti de triumfu, inaltiate de către partid'a la care tine si Herm. Ztg. In acelu casu ministrulu de culte si instructiune s'ar inaltia la rangul de Califu si Padisiah, éra arhiepiscopii, episcopii si superintendentii aru fi degradati la ranguri de Mufti mohamedani, pe cari padisiahulu ii pune si i destitue candu si cum ii place lui, in fine consistóriele si sínódele bisericesci nici-decumu nu aru avea mai mare insemnatate, decâtu spre ex. corporatiunile de industriari, marinari etc. De altumentrea dn. criticu le-a si degradatu din partea sa, punendu-le in aceeasi categoria, ba inca si mai reu, cu societati private neinsemnate (bedeutungslose Privatgesellschaft). Nu scimu de ce confessiune este dn. criticu, sau cá dupa mod'a epocii presente nu are nici-o confessiune, in totu casulu inse miliónele de fiintie omenesci, care mai tinu la religiunea christiana, nici-decumu nu'i voru multiami pentru acésta doctrina, precum nici pentru cealalta unde dice, cá bisericile isi deriva drepturile loru de existéncia dela statu. Aci inse érași simtinu marea necesitate de a ni se dá definitiunea statului, si fiindu-cá nu scimu candu ni se va implini acésta cerere din partea dlui criticu, éca inprumutam noi una dela repaus. Carolu de Savigny, fostu profesoru de drepturi, jurisconsultu si barbatu de statu dintre cei mai renumiti, nu numai in Germani'a, ci si in tóta Europ'a:

Statulu este organismulu libertatiei.

Asia, alu libertatiei, si nu alu serbitutiei, nici alu despotismului. Dara ce libertate ar potea se fia aceea, unde s'ar inpune toturoru capiloru de familia obligamentulu prin gendarmi, cá se'si dea pruncii la scóle care loru nu le convinu, si se'i faca de fric'a batailoru cá se invetie vreun'a sau alta limba, despre care sciu din capulu locului, cá la vocatiunea si ocupatiunea vietiei pentru care sunt destinati, nu voru avea nici-o trebuintia? Asia se intielege pe la noi libertatea? Se pare inse cá atunci candu dn. criticu a enuntiatu: Potestatea statului este cea mai inalta pre pamentu (Die Macht des Staates ist die höchste auf Erden), si cá elu nu póte suferi alaturea cu sine nici-unu rivalu, atunci supune chiaru libertatea la discretiunea statului; trece totu-odata cu vederea, fóra se observe, cá existu si staturi cu totulu nemorali, barbare, despotice, tiranice, anarchice, destrabalate. Quid tunc?

Cea mai mare mania are criticulu pe deputatiunea romanésca, pentru-ce a trecut ea pe langa ministeriu si dieta, alergandu de a dreptulu la capulu statului, cá se'i céra apararea lui, cá-ci prin acésta fapta le-a datu unu votu dn neincredere absoluta.

Daca auctorulu criticei intielege libertatea cetatieniloru asia precum suna acea inutare, apoi cu permissiunea dsale, nu o intielege de locu. Magiariloru dela Stef. Széchenyi incóce le place a se provóca fórté desu la libertatile constitutionali din Britani'a mare, a si face comparatiuni intre constitutiunea Angliei si a Ungariei. Las' cá mai tóte comparatiunile facute schiopata fórté tare, dara se'mi aplice casulu de facia la poporulu Angliei, la vreo parte ori fractiune, sau chiaru individu, si se cutedie a'i dice: „nu merge la tron, nu te plange acolo, cá se supara ministrii ori deputatii,“ te-aru lasa in drumu. Si adeca ce? increderea, iubirea, reverenti'a se póte inpune cu forti'a? Unde s'au mai vediatu asia ceva de candu e lumea? Incredere in ministru, care din cumu au ajunsu pe bancile rosii, au declaratu in faci'a tiei si a Europei, cá ne voru sfarma? Incredere intr'unu parlamentu, in care unu Grünwald si alti fanatici striga „mórté nationalitatiloru, si sunt aplaudati?

Si ce au facutu romanii candu au alergatu la tron? Nimicu mai multu, decâtu s'au apropiatu de acelu factoru alu potestatiei legislative si de acelu representante alu suveranitatiei statului, cátra care au ei incredere. Dupa noi, nicidecumu nu sunt miistrii reprezentantii si cá se dicemu asia, incarnatiunea suveranitatiei, ci este monarchulu; ministrii sunt numai aceea ce'i spune nunele loru, servitori ai suveranului. Permisu este ori-si cui a denuntiá faptele servitoriului la domnulu lui.

Auctorulu critice nu ar trebui se confunde pe ministru nici cu monarchulu si nici cu statulu, inca nici atunci, candu si-ar fi pusu in capu cá se propage p'intre poporu idei republicane. Noi respectamu ideile politice ale ori-si cui, combatemu inse confusiunea ideiloru, prin urmare nici in casulu de facia nu potemu se suferimu, ca se identifice cineva oficiulu de ministru si vocatiunea unui parlamentu cu insusi statulu. Cine e statulu? E totalitatea poporului locuitoru pe unu teritoriu, care

este proprietatea sa. Chiaru si unu Metternich a recunoscutu, cá funtea (isvorulu) suveranitatiei este si póte se fia numai poporulu. Dupa dreptu si dreptate, acesta si numai acesta decide in lini'a prima de sórtea si starea sa, prin majoritate.

O noua asuprire a nationalitatiloru din Ungari'a.

Subt acestu titlu diariulu „Politik“ din Prag'a publica in Nrulu seu 58 ddatu 27 Februaru a. c. unu articulu ce i se tramise din Pest'a si care merita se fia cunoscutu si din partea publicului nostru. Recomandandu'lu cetitoriloru nostri, lasamu se urmedie traducerea acelu articulu asia precum ilu aflamu, omiindu ici coala câte unu pasagiu neesentiale.

„Unu scriitoriu francesu (Montégut), care au facutu studii speciale asupra rasselor omenesci a disu, ca rass'a mongola mai tótudeauna prefera a peri ea insasi, decâtu se renuntie la suprematisare si asuprire. Urmarindu cineva purtarea magiariloru fatia de nationalitatile din Ungari'a, acelu adevéru i se inpune in modu fórté viu. Dejá odata magiaru s'au aflu la marginea peirei loru si ei au simtinu trebuint'a de a se pune in cointelegere amicabile cu nationalitatile, cu concetatiunii loru, pentru-ca precum recunoscúra ei insii, viitoriulu loru depinde dela pacea intre toti cetatiunii Ungariei. Dar' dabea ajunsera ei printr'unu particulariu favoru alu inpregiurariloru, se puna man'a pe poterea statului si indata inveterat'a deprindere a rassei loru de a sugrumá, reinvia si ei incepura a practisá sugrumarea nationalitatiloru din Ungari'a cu o consecintia, care nu potea se aiba de sorginte recele calculu alu ratiunei, ci numai particular'a deprindere a rassei loru; pentru ca déca ar esistá unu calculu, magiaru n'ar fi alesu tocmai momentele acestea, pentru cá se pasiésca cu unu nou actu de sugrumare asupra nationalitatiloru.

Fara indoiala, ca este o idea fórté nefericita de a pasi tocmai acuma cu unu proiectu de lege, alu carui scopu invederat'u este magiarisarea scóleloru populare. Sugrumarea nationalitatiloru este aprópe completa pe tóte terenurile; asia: in justitia, in administratiune, in scólele superioare si de liceu, mai remanea inca numai scól'a poporala si adeca scól'a poporala confessionala, pentru ca cele comunale pe cátu numai s'au potutu, s'au si magiarisatu. Dar' scól'a poporala confessionala, care s'au potutu adaposti subt scutul bisericeii si alu autonomiei garantate, au reimasu pâna acuma aperate de sugrumare. Dar' si acestu scutu avea se fia delaturatu. Ministrulu ungrescu de culte au preparatu unu proiectu de lege, in poterea caruia limb'a magiara avea se fia unu studiu obligatu alu instructiunii in tóte scólele, chiar' si in cele elementare. Celu care cunoșce mai de aprópe relatiunile din Ungari'a, acela nu va fi in stare se intielega unu asia proiectu de lege.

Se prea intielege, ca amintitulu proiectu de lege avea se provóce resentimentele cele mai amare in sinulu nationalitatiloru. Dar' cine potea se cutedie a se opune omnipotentiei magiare? Terorismulu exercitatu asupra nationalitatiloru le au amutit mai de totu. Despre o opozițiune nationala din partea Slovaciloru din nordulu Ungariei nici vorba nu potea fi. Functionariulu si posesorele de pamentu sunt cei mai zelosi promovatori ai magiarismului si limb'a slovaciloru este aprópe proseris. In Ungari'a de sudu, de candu cu persecutiunile inaugurate in contra serbiloru inainte de acésta cu doui ani si in urm'a inebisoriloru in massa, este fiacare ingrijatu pentru sigurant'a sa propria. Numai romaniloru li se lasase óresicare terenu de activitate. Ungurii cochetau cu ei, cá cu nisce aliati in contra slaviloru. In tempu ce serbiloru in anii din urma nu le au fostu permis a isi tienea congresulu loru bisericescu, romanii si-au tienutu sínódele loru bisericesci dupa tóte regulele. Mitropolitulu Mironu Romanulu, se vede ca din gratitudine, s'au simtinu datoriu a pronuntia cu ocaziunea desbaterei de adresa in cas'a magnatiloru unu discursu in contra slaviloru, care suná aprópe cá o denuntiare a serbiloru. Este probabilu ca acestu discursu au nemultumitu insusi pe romanii si mitropolitulu se grabi a isi repará erórea comisa. Proiectulu pentru introducerea limbei magiare in scólele populare a oferitu mitropolitulu ocaziune de a se pune in fruntea romaniloru si se protestede in contra noiei sugrumari a nationalitatiloru. Despre o remediare a reului din partea actualei majoritati a dietei ungresci, nici vorba nu potea fi. Nu era deci lucru mai firescu, decâtu cá romanii se se adresede directu la coróna.

Deputatiunea romanésca, care s'au dusu la Vien'a si care a fostu intr'adeveru primita de cátra imperatululu, a avutu in castrele magiare efectulu unei bombe. Mâni'a si-o potu mascá fórté reu. Ungurii se consolédia cu respunsulu imperatulului si cu inpregiurarea, ca celelalte nationalitati nu s'au alaturatu pre langa pasulu intreprinsu de cátra romanii.

Inca si acuma mai amenintia tóte diarele magiare, ca tocmai pasulu pe care l'au facutu romanii la Vien'a, va accelera presentarea si primirea proiectului de lege asupra introducerei limbei magiare in scólele populare. Ca tóte diarele din Pest'a sunt revoltate asupra romaniloru, este unu lucru lesne de intielesu. Inse „Pester Lloyd“, caruia i place a se numi unu diariu „europénu“ si mai pre susu de orice „siovinismu“, a publicatu in cestiunea acésta unu articulu din pen'a redactorelui seu primariu, care in privint'a inpertinentiei si a insolentiei nu lasa nemicu de doritu.

Legea ar fi numai in propriulu interesu alu nationalitatiloru. Cunoscédu limb'a statului, ele se voru potea calificá pentru tóte functiunile, cá si candu n'ar esistá o multime intréga de asia ómeni, cari cunoseu totu asia de perfectu limb'a ungresca, cá si pe cea materna si totusi sunt dati inapoi, din cauza ca s'nt

slovaci, romani, serbi, cu esceptiune numai, déca sunt renegati perfecti.

Mai multu. „Pester Lloyd“ afirma, ca nationalitatile se bucura de o asia mare libertate, cá nici unde in alta tíera din Europ'a.

Asia numit'a lege pentru nationalitati, dice „Pester Lloyd“, este pentru nationalitati asia de toleranta si liberala, cá nici o alta lege din lume intr'unu statu poliglolu. Ei bine, luandu'si cineva tempu ar potea probá paragrafu de paragrafu, ca acésta lege nu are de scopu „egal'a indreptatire a nationalitatiloru“, precum pretinde titlulu acelei legi, ci supremati'a magiariloru. Dar' chiaru si in acele dispositiuni, care coprinde cá si nisce farmaturi, câte ceva favorabilu pentru nationalitati, nu existata nici unu paragrafu, care se nu fi fostu violatu de repetite-ori.

Dar' ce vorbimu noi despre legea pentru nationalitati? Pentru nationalitatile din Ungari'a nu existata nici o lege. Intr'o tíera in care se potu fabricá procese de les-maiestate, unde nu se rusinéda a primu marturissirea unoru criminalisti perversi, in care nu se face casu de consciintia de a intreprinde inchideri in massa, cá mesuri preventive in contra unui periculu imaginatu — intr'o astfelu de tíera nationalitatile se nu aiba cauza a se plange in contra sugrumarei, si acolo are „Pester Lloyd“ sfruntarea se afirme ca nationalitatile din Ungari'a se bucura de o libertate cá nici unde in Europ'a!

Si candu aceste nationalitati inpilate ceru din candu in candu aperaturea legitimumulu loru domnitoru, atunci „Pester Lloyd“ indata este gat'a a dice ca se prepara o conspiratiune de les-maiestate. Romanii urescu limb'a magiara, pentru ca ei aspira la o unire cu Romanii! Catu de usoru se jóca cu inventulu les-maiestate fatia de nationalitati, de si inca de multu aperatureu Dr. Miletici le au fostu disu: ca in cas'a celui spendiuratu se nu vorbésca de stréngu.

Intr'adeveru, ar fi tempulu cá in Vien'a se-si aduca aminte de lealitatea si sacrificiele acelor nationalitati din Ungari'a, pe care le au probatu in timpurile cele mai critice ale monarchiei, candu magiaru tindeau la sfarinarea monarchiei. Si déca isi aducu aminte de ele, apoi nu este cu cale, cá reclamarile loru se fia cu totulu ignorate. In fine, nationalitatile din Ungari'a voru potea amutí cu totulu, dara nemultumirea pe care o pórtá ele in ánimeloru, póte se aiba consecintie funeste. Noulu proiectu de lege alu magiarisarei scóleloru populare este unu atentatu la esistent'a spiritala a slaviloru si romaniloru din Ungari'a. Unu asia atentatu este in stare se deschida între ei si magiari unu abisu profundu. Tendenti'a rassei loru e de a suprematisá orbesce pe magiari, si ei nu vedu periculu in care se arunca ei insii; dar' interesulu monarchiei intregi este mai pre susu de interesulu si orbirea magiariloru.

Adres'a Romaniloru din Brasiovu catra Esc. Sa I. P. S. arhiepiscopu si mitropolitu Mironu Romanulu.

Esclentia! Inaltu Preasantite Domnule Arhiepiscopu si Mitropolitu!

In esistent'a nóstra de 18 secolu amu infruntatu sute si mii de pericole, dar tóte au trecut, precum se strecóra ap'a printre stancelu de granitu. Nenumerate viscele si grele furtune au venitu asupra natiunei si bisericeii nóstre, dar' strabunii nostri au avutu tótdéuna destula virtute, cá se resiste vitregitati timpurilor de trista memoria. S'au luptatu si avendu credintia in viitoriulu nostru, n'au crutiatu nici unu sacrificiu, numai cá se ne pastredie neatinsé limb'a si legea. N'au luptatu atatu pentru viatia, catu pentru cá se ne lase noue o esistentia distincta nationala si bisericesca. De cate ori s'a aflu in situatiuni grave, multu cercat'a nóstra natiune; de cate ori a fostu amenintia in esistentia séu stirbita in drepturi scump'a nóstra biserica si scóla; de atatea ori capii bisericeii, arhieri nostri de pia memoria si-au ridicatu braciule poternice, au intrepusu fara sfiala tóta autoritatea inaltei positiuni si nu s'au temutu nici chiaru de martiriu, numai si numai cá se ne salveze aceste scumpe tesaeure.

Esclentia! Intraseramu in constitutiune; ne asiguraseramu sub autonomi'a bisericeii si priviamu cu incredere in viitoru ce parea ca ne suride, candu se ridicá asupra nóstra, cá unu nuoru din seninu, o noua tentatiune; proiectulu de lege, prin care se finu siliti a ne lapedá de limb'a mostenita dela strabuni si inpreuna cu ea se renuntiamu la educatiune si cultura nationala.

In aceste momente de preingrigire Esclentia Ta, credintiosu traditiuniloru strabune si consciu de inalt'a positiune pastoralu, la care Te-a chiamatu provedinti'a divina, ai fostu celu mai fidelu interpretu alu natiunei si bisericeii nóstre. In fruntea representatiunii nóstre legale Te-ai grabitu a recurge la inaltulu tron, ai aretatú omagie filoru sufletesci; ai pusu in vedere augustulu nostru monarchu, cate probe de credintia si lealitate a datu acésta natiune, de cate ori au cerutu interesele gloriósei nóstre dinastii si binele scumpei nóstre patrii. Pe aceste base ai solicitatu grati'a Majestatii Sale prea bunului nostru monarchu, si noi avem firm'a convictiune, ca pornirile nedrepte asupra capulu nostru nu voru sfarima nici de astadata stancelu de cari s'au lovit in desiertu in sutele trecute. Provedinti'a divina a decisu, si generatiunea presenta astadi, candu si cele mai apuse popóra sunt chiamate la o noua viatia de desvoltare, pretinde cá se'si pastredie loculu eluptatu între populare acestei monarchii.

Brasovenii, petrushi de marea inportantia a pasului energetic, ce ai facutu inpreuna cu deputatiunea in fruntea careia ai fostu, vinu si declara susu si tare, ca acestu demersu ilu apróba si 'lu saluta cu entusiasmu si sunt deplinu convinsi, ca nu existata sufletu de romanu

care se nu se unéscă cu noi în punctulu acesta. Înainte pe acésta cale, pana ce vomu scapá de furtun'a ce cauta a se descarcá asupra nóstra. Te rogamu Escelentia, contédia pe devotamentulu nostru, primesce asigurarea, ca nici într-unu momentu nu 'ti va lipsi sprijinulu morale din partea nóstra. Provedinti'a divină ce te-a chiamatu în capulu bisericeii nóstre, se 'ti încoronedié pasii facuti cu succesulu doritu.

Se traiesci, Escelentia, pentru binele si fericirea bisericeii si a scólei.

Urmédia 424 subscriseri ale fruntasiloru brasioveni.
Dupa „Telegrf. rom.“

Romania.

În timpul din urma opozitiunea s'au încercatu se restórne cabinetulu liberalu si se 'i faca neplaceri prin interpelatiuni captiose si neoportune. Dar' rezultatulu n'a fostu altulu decâtu acela, cá guvernulu liberalu se invinga atátu în camera câtu si în senatu cu majoritati stralucite.

Eata ce scrie „Romanulu“ relativu la acele interpelari:

„Interpelariile ploua în senatu si în camera. Resultatulu este totudéuna același; dar' interpelatoriile nu se descuragiédia.“

„Déca aceste interpelari n'aru avea de efect, de câtu a consumá timpul corpuriloru legiuítóre în debateri si agitatiuni sterpe, oprindu astfelu severisirea lucruriloru utile si neapérate, care astépta decisiunea poteri legiuítóre, opozitiunea totu ar castigá ceva.“

„Cu tóte acestea, slaba trebuie se se simtia opozitiunea cá se se multumésca cu unu asemenea resultat si cá se se espuna în publicu a i se dovedi neîncetatu slabiciunea.“

„Este ciudatu numai, ca opozitiunea, în sfnulu careia se gasescu mai multi ómeni de stat si barbati inteligenti, de si conservatori, are aerulu de a'si inchipui ca hartiirea ei ar poté se aduca vre'o slabiciune gubernulu partidei liberale, fia pe calea intervenitorulu din afara, fia pe calea complicariloru parlamentare din intru.“

„Ar fi bine, cá disii conservatori se se destepete odata si se védia, ca astadi nu mai merge în Romania, dupa cum mergea pe candu consiliu straini faceau si desfaceau ministerele, printr'unu cuventu adresatu, séu printr'unu semnu de nemulțumire facutu lui Mari'a Sa Voda.“

„Ar trebui se védia odata, ca oricátu de puternica le a fostu credinti'a ca „acésta tíera este menita se fia în veci smerita“, multiamita credintiie contrarie a unui micu grupu de ómeni, espressione fidela a natiunii, Romania si-a radicatulu din nou fruntea cu demnitate si timpul Vodiloru si alu smereniei a trecut.“

Acusarile opozitiunii, ca finantiele Romaniei au ajunsu a fi ruinate si derangeate sub guvernulu actualu, primescu desmentirea cea mai formală prin împregiurarea, ca guvernulu de si a primitu autorizarea din partea parlamentulu a emite bilete hipotecare pana la sum'a de 26 milióné, totusi n'au emisu pana acuma decâtu numai 16 milióné, asia ca restulu se afla neatinsu în cass'a statulu. Afara de aceea precum am mai disu si de alteori, valorile romane se bucura de unu cursu câtu se póte de favorabilu atáta în tíera câtu si în streinetate, ceea ce probédia, ca Europ'a are încredere în administratiunea gubernulu actualu.

Preste 60 deputati romani au adresatu marchisulu Pepoli la Rom'a, urmatórea telegrama pentru cuvintele ce a pronuntiatu în senatulu italianu la adres'a Romaniei:

„Domnulu marchisu de Pepoli.

„Viu emotionati de simpatie'ca vóstra manifestatiune pentru caus'a unui poporu intimamente unitu prin ánima si sange cu natiunea italiana, ve transmitemu espressione recunoscintei nóstre, pentru elocintele cuvinte pronuntiate în senatu în favorulu Romaniei.“

La acésta senatorulu italianu a respunsu prin urmatórea telegrama la adres'a d-lui Chitiu, care a subscrisu celu întâiu:

„D-lui deputatu Chitiu.

„Fi interpretulu recunoscintei mele profunde catra colegii domniei tale. Unu poporu, care si-a cuceritu independenti'a, versandu propriulu seu sange, merita atentiunea, respectulu si încrederea cea mai deplina din partea oricui simte amorulu de patria.“ Pepoli.

Concursurile

propuse de

SOCIETATEA ACADEMICA ROMÂNĂ

conformu decisiuniloru luate în sesiunile de pene la annulu 1878.

I. Premie privitoare la Filologia si Litteratura.

(Urmare.)

C. Premiul Nasturellu

(d'în Seria A, pentru subiecte pusse la concursu, d) referenti la Lămbistica si Istoria filologica séu litteraria a limbei române).

Conformu decisiunii luate în sesiunea annulu 1877, se publica concursu pentru cea mai buna lucrare assupr'a subiectulu:

„Sufixulu licuidu (l, r) si sufixulu guturale (k, g) în limb'a romána.“

I. Programm'a:

Dissertatiunea completa va coprinde:

1. Ua scurta introducere assupr'a sufixelor licuide si guturale în limbele *ario-européene* în genere.

2. Unu studiu generale assupr'a acestoru sufixe în limb'a latina, în limbele *vechi italice* si în cele *romane occidentale*.

3. Unu studiu speciale assupr'a loru în limb'a romána, de pre cele trei dialecte: *daco-románu, micedono románu* si *istrianu*, aretându între altele:

a. diferentiarea sufixulu licuidu l si r, precumu si a celui guturale k si g;

b. trecerea loru ulterioare în sufixuri palatali, nasali, séu altele;

c. rolulu tuturoru acestoru a în nime si în verbi;

d. proveninti'a loru la Románi d'în latin'a, d'în ante-roman'a séu d'în alte limbi.

II. Conditiiuni:

1. Va fi scrisu romanesce, într'ua limba correctă si clara.

2. Marimea operatulu va fi minimum de 20 cólle de tyariu formatu octavu ordinariu cu littere *cicero*.

3. Terminulu concursulu, cându manuscriptele au se vina în cancellari'a Societáti Academice, este 15 Augustu 1880.

Celle venite mai tardiu nu se voru luá în consideratiune.

4. Manuscriptele se ceru sa fia scrise curatu, ligibile si de mána straina, bine legate în fascicule si paginate.

5. În fruntea manuscriptulu va fi scrisa ua devisa séu motto în ori ce limba si totu de mána straina.

6. Pre lúnga manuscriptu se va allaturá si ua scrizóre inchissa cu sigillu, fóra initialele autorulu, adresata cótra Societatea Academica. Pliculu va purtá pre dínsulu devis'a manuscriptulu, scrisa érosi de mána straina, éro în-la-intru numele autorulu.

7. Manuscriptele se voru censurá prin Sectiunea Filologica, care va propune Societáti Academice, în sediinta plenaria, premiarea acellui'a d'întré operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

8. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá în archivulu Societáti, pene ce se voru reclamá de autorii lor, alle caroru nume remánu necunoscute, fiindu cá plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

9. Premiulu defíptu pentru acésta lucrare este de lei 5000, fóra de a poté fi impartitu.

10. Societatea isi reserva dreptulu de a tyari în publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiá.

II. Premie privitoare la Istoria si Sciintiele politice si morali.

D. Premiul Cuză.

Sectiunea Istorică a Societáti Academice a propusu si Societatea a approbatu prelungirea concursulu assupr'a thesei:

„Istoria Romaniloru în Dacia Traiana, de la Aurelianu pene la fundarea principatelor Moldova si Tierr'a Románésca.“

Conditiiunile concursulu sunt:

1. Operatulu va fi scrisu romanesce, cu styulu clar si correctu.

2. Marimea lucrării va fi cá de 20 cólle de tyariu, formatu quarto micu séu octavu ordinariu, cu littere *cicero*.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu, este 15 Augustu 1882.

4. Manuscriptele se voru presentá anonyme, purtându ua devisa care va fi reproducu pe unu plicu sigillatu, continéndu numele concurrentulu.

5. Premiulu ce se va accordá opului celui mai bunu, va fi de 4000 lei.

6. Societatea Academica isi reserva dreptulu de a tyari în publicatiunile salle, dissertatiunea ce se va premiá.

E. Premiul Nasturellu.

(d'în Seria A, cu fondulu rezervatu d'în annulu 1878. Premie pentru subiecte pusse la concursu, b) referenti la Sciintiele morali si politice, Jurisprudentia si Economi'a sociale, mai allesu alle tíerriloru române.

Conformu decisiunii luata în sesiunea annulu 1878, se publica d'în nou concursu assupr'a thesei urmatóre:

„Tierranulu Romanu. Dissertatiune assupr'a stării „salle morali, sociali, economice si politice, în trecutu „si în presente, în principatulu Romaniei.“

Conditiiunile sunt:

1. Dissertatiunea va fi scrisa în limb'a romána, cu styulu clar si correctu.

2. Marimea lucrării va fi cá de 20 cólle de tyariu, formatu in-4° micu séu in-8° ordinariu, littere *cicero*.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu va fi 15 Augustu 1881.

4. Manuscriptele se voru presentá anonyme, purtându ua devisa care va fi reproducu pe unu plicu sigillatu, continéndu numele concurrentulu.

5. Premiulu ce se va accordá opului celui mai bunu, va fi de lei 5000, fóra a poté fi impartitu.

6. Societatea Academica isi reserva dreptulu de a tyari în publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiá.

III. Premie privitoare la Sciintiele naturali.

F. Premiul Nasturellu.

(d'în seria A. Premie propuse la concursu, c) referenti la Sciintiele fysice si naturali, mai allesu intru câtu se atinge de natur'a fysica a tíerriloru române).

Conformu decisiunii luata în sesiunea annulu 1878, se publica concursu assupr'a thesei urmatóre:

„Descriptiunea completa, sub raportulu fysicu si „economicu, allu unui judetiu allu Romaniei, (dupo alle-„gerea fia cărui concurrente în parte)“.*)

*) Se escludu d'întré judetiile tíerreii, acelle cari se afla descrise pe deplinu în *Annale Statistique* de Martianu si în monografiile agricolu alle d-lui Ionu Ionescu.

Cu programm'a acést'a:

1. Geografi'a cu ramificatiunile ei (orografi'a, hidrografi'a, topografi'a);

2. Ochire assupr'a istoriei naturali (terramurile, flor'a, faun'a);

3. Starea economica, atátu agricolă, câtu si industriale;

4. Statistic'a populatiunii, (starea civile, statistic'a religioasă, juridica, medicale, militara, scolastica; nationalitate etc.);

5. Ethnografi'a (adeca descrierea usuriloru, credintieloru populari, porturiloru locali etc.)

Conditiiunile sunt:

1. Dissertatiunea va fi scrisa în limb'a romána, cu styulu clar si correctu.

2. Marimea lucrării va fi cá de 25 cólle de tyariu, formatu in-4° micu séu in-8° ordinariu, cu littere *cicero*.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu este 15 Augustu 1881.

4. Manuscriptele se voru presentá anonyme, purtându ua devisa care va fi reproducu pe unu plicu sigillatu, continéndu numele concurrentulu.

5. Premiulu ce se va accordá opului celui mai bunu, va fi de lei 5000, fóra a poté fi impartitu.

6. Societatea Academica isi reserva dreptulu de a tyari în publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiá.

(Va urmá.)

Italia.

Roma, 22 Februariu. Caus'a Romaniei aparata în parlamentu.

Ministeriulu actualu alu Italiei luandu-se dupa exemplulu Franciei si alu Britaniei, denegá recunoscerea independintiei Romaniei pana cându acésta nu va decreta egalitatea de drepturi politice ale jidoviloru, conformu conditiunii puse ei în tractatulu dela Berlinu. S'au aflatu inse în parlamentulu Italiei barbati de stat, carii nu'si pregetara a studii bine acésta cestiune romanésca din tóte punctele de vedere, spre a o apará dupa cum si merita. Întré aceia ocupa locul antaiu renumitulu senatoru Ioachim Pepoli, cunoscutu de nobilile sale simpatii fratiesci pentru romani. Discursulu seu brilantu, pronuntiatu în sediinta publica a senatulu, tinuta în 17 Febr. a. c., pentru recunoscerea Romaniei, publicatu intregu în „L' Eco del Parlamento italiano“ Nr. 19 merita a fi cunoscutu de cátra toti romanii, si noi nu vomu lipsi a'lu reproduce câtu mai curendu.

Correspondentie particularie ale „Observatoriului“.

— B.-Pesta, 25 Februariu n. Dn. Georgiu Popu, proprietariu si deputatu în diet'a Ungariei, amaritu în sufletulu seu pentru tinut'a observata mai de curendu chiaru si de cátra partid'a asia numita a independintiei, facia cu protestulu natiunii romane contra desnacionalisarei sale, vediendu cá convictiunile sale politice si demnitatea sa personale nu'i mai permitu remanerea în acea partida, se retrase din trens'a pe langa urmatóri'a adresa inaintata cátra presedentele acelu clubu:

Pré stimate domnule Presedinte! Inca înainte cu sapte ani fiindu alesu de deputatu la dieta, dupa convingerile mele politice am intratu în partid'a ce se numia atunci partid'a dela 1848, éra astadi partid'a independenta; fiindu-cá credeamu, cá între marginile principiiloru acestei partide imi voiu poté validitá si eu convingerile mele politice.

Asia dara la tóta ocaziunea am ajutatulu pe onorat'a partida prin modestulu meu votu, si inca atatu în apararea energica a legiloru dela 1848 basate pe egalitate, fratieta si libertate publica, principii mari si unice fericitóre pentru tempulu nostru; catu si la combaterea legiloru retrogade, substerute din candu în candu de gubernu, precum au fostu: restringerea autonomiei comitatelor, restringerea dreptulu electorale si în specie pentru Transilvani'a, legile relative la operatiuni finantiali, prin care s'a subsapatu esistenti'a materiala a patriei, si anume proiectele de legi nefavoritóre tíerei, cauzate din referentiele dualistice.

Am facut'o acésta din acea firma convingere, cá-ci sperámu de o parte, cá prin luptele într'adeveru patriotice si liberale a le stimatei partide vomu potea castigá si a asecurá iubitei nóstre patrie deplina independintia spre fericirea cetatieniloru sei: de alta parte am facut'o acésta, fiindu-cá speramu cá prin aplicarea leala a marietiloru principii de egalitate si fratieta voiu poté lucrá pentru inaintarea morala si materiala si prin urmare pentru asecurarea esistentiei natiunii mele romanesce, care aprópe de una miie de ani locuesce cu natiunea magiara în acésta patria — cu care a participatu si la bine si la reu; pentru-ca sum convinsu, cum cá conditiunea suprema a existentiei acestoru dóue popóra este concordia, despre ceea ce eu într'adeveru asia sum petrinsu, în catu sum de cea mai firma credintia, cá în acésta tíera dupa destinele provedintiei améndue aceste popóra trebuie séu se viedie, séu se péra la olalta. Noi romanii asia dara chiar' în interesulu bine priceputu alu existentiei nóstre, dorimu a fi amici si aliati fideli ai statulu si natiunii magiare, dara numai supt conditiune, cá se potemu sustiné cá romani limb'a si nationalitatea nóstra.

De si trebuie se recunosc, cá mai multi respectabili membrii ai onoratei partide purcediendu din interesulu bine intielesu alu patriei, s'au silitu a moderá unele extravagantie în cause nationale asiá, cá eu traiamu în credintia, cá acele nu formédia principie partidei; totusi cu dorere trebuie se marturisescu, cá prin atitudinea manifestata din candu în candu în caus'a nationala de unii membri ai onoratei partide, am fostu amagitu în credinti'a mea.

Sufletulu meu s'a implutu de dorere, candu în 18 l. c. în sediinta partidei s'a primitu cunoscut'a interpelatiune a dlui deputatu Iosifu Madarász, prin care apoi

am fostu constrinsu a esi din acea partida, careia am avutu onóre a apartienea in timpu de 7 ani; fiindu-cá eu sum convinsu, cá proiectulu de lege care se agité-dia, nu póte avea altu resultatu, decatu a turburá in-crederea reciproca si a desteptá jalusi'a cea atatu de periculosa, fóra se aduca vre unu folosu limbéi ma-giare prin mesurile fortiate ce le intentionédia, fiindu-cá limb'a ungréscá de já si fóra aceste mesuri fortiate se propune si se invétia in scólele romanesci, in cátu este necessariu si posibilu. Afóra de acésta prin acésta interpelatiune se ataca acelu dreptu, care este concésu si de celu mai aprigu absolutismu, adeca dreptulu de a petitioná ceea ce sta in cea mai flagranta contradicere cu institutiunile politice liberale.

Aducundu acésta decisiune a mea la cunoscenti'a Domniei Vóstre M. stimate Domnule presedinte, ve rogu se o comunicati onoratei partide independente; incredintinduve totu odata, cá nici acésta desamagire amara nici espectoratiunile nedemne indreptate in contra mea in organulu partidei, in fine nici insultele comise in contra simtiemintelor mele nationale nu imi voru alterá convingerile mele politice de pâna acuma, ci si de aici inainte cá si in trecutu nu voiu incetá a luptá dupa modelele mele poteri pentru interesele comune ale natiunei magiare si romane.

Primiti multu onorate dle presedinte espressiunea deosebitei mele stime, cu care sun.

Datu in B.-Pest'a 20 Februaru 1879.

cu stima patriotica
Georgiu Popu m. p.

Atacurile urmate dupa acésta demissiune asupra domnului G. Popu anume in „Egyetértés,” organu alu partidei, intre alte inpregiurari nu aru meritá nici-o atentiune din partea nóstra; asta-data inse ele sunt caracteristice cá probe, cá documente, cá atunci candu este vorba de esterminarea limbiloru nationali de pre teritoriulu Ungariei si alu Transilvaniei, partid'a ce trece de cea mai libera, se alatura strinsu la partidele cele mai ruginite, retrograde, reactionarie din tiér'a intréga si nu'i e rusine a se folosi de sofisme gretióse, a face din negru albu, a plesni adeverulu in facia cu palm'a plina de noroiu. Asia dara cá de curiositate vomu reproduce in altu Nr. si vreo doue diatribes din „Egyetértés“.

— (O vóce din Bucovin'a. D-le redactoru! La 1 Februaru st. n. 1879 a trecutu anulu de candu inaintea curtii cu jurati din Cernautiu s'a pertractatu procesulu societati academice „Arborós“.

Dupa finea acestui procesu, o iritare sgomotósa coprinsele spiritele tuturoru preotiloru bucovineni, romani si neromani.

Caus'a acestei iritari au fostu mai multe inpreju-rari, dara mai cu séma gravu inculpatórele cuvinte aflátórie pe charti'a de acuzare a procurorulu Mehofer: „In den Kreisen, denen die Angeklagten angehóren, ist das Streben auf eine Lostrennung der Bukowina von Oesterreich fórmlich zur Parole geworden.“ Aceste cuvinte, aparatoriulu acusatiloru din cestiune dr. Rott, in pledoarulu seu le interpretédia: „Damit ist ausgesprochen, dass es in der Bukowina Kreise gibt, welche auf die Abtrennung der Bukowina von Oesterreich hinzielen.“

Este cunoscutu, ca acusatii cescionati — cinci la numeru — erau pana la unú candidati de starea preotiesca. Prin urmare numai incapé indoiéla, ca cuvintele susu dise ale procurorulu au patatu adancu onórea intregéi stari preotiesci bucovinene, si ca acésta stare cu totu dreptulu — cu o singura vóce — si-a adusu protestulu seu marelui seu archiereu in urm'a acestei grave insulte, cu rugamintea, de a o spalá de pét'a ce i-o arunca procurorulu Mehofer.

D-le redactoru! Unu cuventu electricu de bucurie, de liniste si pace sufletésca, de mandrie inpreunata cu dorere, de dulcéti'a inpreunata cu veninu trebue se-i patrunda vinele fiecarui romanu, care ceteste „Somnulu celu de mórte si desteptarea,“ „Memori'a unui barbatu ilustru in dile de regenerare“ si „Deputatiunea nationala la Vien'a“ din stimatu d-v. diariu Nrele 9 si 10 a. c.

N'amu avutu ocaziune, de a petrece santa scrip-tura; n'amu avutu ocaziune, de a cunósce mai de aprópe din istori'a crestinismulu martirii credintei pentru Christosu; n'amu avutu fericirea de a cunósce pre acei mari apostoli ai lumii, cari in ori si ce momentu erau gat'a a'si „sacrificá viéti'a pentru turmele loru;“ asta-di inse ni se presinta astfelu de apostoli ai natiunei romane transilvanene inaintea ochiloru, ii vedu singuru, ii audu predicandu si stringandu la curtea din Vien'a:

„Dómnne mantuesce-ne de celu reu!“

Este acuma anulu, decandu intréga preotime bu-covinéna a concursu prin decanatele respective la man-tuitoriulu seu archiereu, strigandu-i cu unu sbiaretu de amaratiune si dorere:

„Dómnne mantuesce-ne de celu reu!“

Tarea sbieratu biat'a preotime si-a si avutu cauza pentru ca multu a durut'o vediendu-se inculpata pe nedreptulu. Santa dreptate cere imperiosu, cá acestu sbieratu se fia auditu. Dara óre va fi? Speramu! si vomu vedea!

Cá nici odata

Adi ur'a cata

Cu ochi de vulturu la voi viteji;

Si totu ochieste

Ve ocoleste,

Romani! la planda, catati fiti treji!

— Cacuciu, 24 Februaru 1879. In 19 Febr. a. c. a fostu diu'a cea din urma a tergului de tiéra, in Reginulu sasescu, — in care — cá nice odata in de-cursulu aceluia, vitele au avutu unu pretiu preste ascep-

tare bunu; toti acei ómeni, cari au dusu vite la vendiare au fostu deplinu indestuliti cu pretiulu ce l'au luat.

Cu ocaziunea acestui tergu s'au intemplat si una minune ne mai audita — cá in nóptea de 19 Febr. 6 barbati si 1 muliere betrana din comun'a Chisiisiu (Köszvényes) care veniau dela tergulu susu disu, cu caii si carutiá, trecandu prin comun'a Chiheriu de josu, firesce ospetati bine, in timpu de nópte au lasatu dru-mulu tierii celu adeveratu si au voitu se mérga preste hotariulu Chiheriului de josu — fiindu-ca Chisiisiu com-un'a magiara si Chiheriu de josu comuna rom. curata sunt aprópe una de alta. Inse raticindu sirmani prin paraie si rissipituri n'au potutu merge cu caii prinsu la carutie, ci desprindindu caii — au voitu se ii duca liberi de „legatóre — capestre“ si departanduse unulu de altulu, pre care unde l'au tocatu sórtea au picatu la pamentu si au inghietiatu cu manile pre „legatóre — capestru“ si asia 6 barbati si 1 muliere adeca: 7 insi in siette parti ale hotariului Chiheriu de josu s'au aflatu morti fia-care tienandu de mana unu calu,

Nenorociri de acestea se potu si de aci 'nainte se se mai intimple pentruca preste totu pe aicea vinarsulu se vinde cu unu pretiu bagatelú; apoi ómenii se indémna unulu de altulu si béu pana la scar'a calului, in catu isi punu mai in urma si viatia.

Plóie avemu pe aicea preste asceptare multa, tina mare — comunicatiunile intrerupte in catu cu greu mare poti strabate dela una comuna la alta.

In comun'a Chiheriu de josu au eruptu si anghin'a intre prunci dela 1—12 ani inainte. —

Danielu Farkasiu,
not. cerc.

Sciridiverse.

— (Denumire.) Precum scrie diariulu ungrescu „Bihar,“ actualulu episcopu gr.-cath. din Gherl'a Ilustritatea Sa Mihailu Pavelu ar fi denumitu de episcopu alu Oradei in loculu devenitu vacantu dupa mórtea episcopulu de trista memoria I. Olteanu.

— (Decoratiune.) M. S. Reg. Domnulu Carolu I a binevoitu a onorá pe parintele Dimitrie cu medali'a de aur class'a I. Serviciulu credinciosu cá respata a activitatii sale neobosite pentru infiintarea bibliotecei romane la muntele Atos si cá semnu de incurageare.

— (Imperatulu Wilhelm si feldmaresialulu Roon.) Relatiuni din Berlinu spunu, ca visitandu imperatulu Wilhelm pe murindulu Roon la plecarea iau sarutatu fóre emotionatu man'a dicendu'i: „Am a'ti multiami multu, fóre multu . . . Acum imi poti pre-gati si mie cuartirulu colo susu!“

— (O sinagoga jefuita de israeliti.) Cetim in „Romanulu“ urnatórele: In diu'a de 11 Febr. st. v. mai multi individi s'au introdusu pe feréstra in sinagoga cea mare din capitala si au furatu 12 poli-candre. In urm'a cercetariloru politiei, furii au fostu descoperiti. Eaca numele lor: Salomon Grudoly, Sapi-ra Marcus, David si Samoil Silbermann si Moise Lazar. Aceste nume ne facu se presupunemu ca furii sunt israeliti.

— (Armatele permanente ale continen-tului.) Precum se póte vedea din „Tabelele sta-tistice militare,“ aparute acum de curendu apoi armatele permanente ale statelor continentale au fostu urnatórele: Belgi'a cu 45,970, Danemarc'a cu 18,106, Germani'a cu 418,821, Franci'a cu 496,354, Greci'a cu 12,000, Itali'a cu 220,690, Luxemburgulu cu 513, Mun-tenegru cu 100, Tierile de josu cu 32,000, Norvegi'a cu 12,750, Austro-Ungaria cu 267,005, Portugali'a cu 35,733, Romani'a cu 11,613, Russi'a cu 575,000, Svedi'a cu 36,504, Serbi'a cu 4,222, Spani'a cu 100,000 si Turci'a cu 150,000. Cifr'a totala a armatelor perma-

nente este de: 2.437,444. La acésta se mai adaoge apoi marin'a de resbelu cu vreo 200,000 asia ca sum'm'a totala se urca la: 2.637,444 individi. Acésta armata consuma pe fiecare anu circa 1500 milióne fl.

— (O resbunare humoristica.) Unu inaltu functionaru din Berlinu luase unu nou servitoru, care isi incepú pentru prim'a óra serviciulu seu la a soarea. Intre óspetii invitati se aflá si unu nepotu alu domnului de casa, care nepotu serveste intr'unu regimentu de garda stationatu in Berlinu. Acesta avea loculu seu la capetulu din josu alu mesei. Servitoriulu presenta con-formu prescrierei, fiacarui óspe castronulu cu prim'a bucata, dar' cu bucatele urnatóre trecea pre langa ultimulu óspe, care erá sublocotenentele, fara cá se-'lu mai inbia si pe elu. Dupa ce urma cu acésta procedura de vreo cateva ori, domnulu seu ilu chiama la sine si siop-tindu'i ilu intreba ca ce este caus'a, ca sublocotenentulu nu i presentédia din bucate, ori ca nu erau destule bu-cate cá se se ajunga la toti. Atunci servitoriulu i siopti cu tóta naivitatea la urechia: „Nu d-le consiliariu, ci eu trebue se'mi resbunu, pentruca d-lu sublocotenentu pe candu am servitu sub comand'a s'a, mi-au ajutatu se fiu bagatu la arestu.“ Domnulu consiliariu pufni de rfsu si in modulu celu mai jovialu comunica indata ós-petiloru sei acelu actu de resbunare, care nu pucinu contribui la inveselirea societati.

— (Zulusii.) Se scie ca unu resbelu a isbucnit in Angli'a si poporulu Zulu din Afric'a meridionala. Nu e dér' fara interesu a publicá câteva notitie asupra acestui poporu, de care multi nici au auditu vorbindu-se pâna acum.

Zulu insemnédia tiéra cerésca. Obligatiunea ser-viciulu militarulu in acea tiéra durédia dela 20—60 ani. Afara de acestu greu impositu, este unu felu de garda juna, unde trebue se intre toti copii de 14—15 ani, si acestu serviciu este prelungitu pâna la 20 de ani.

Resboincii nu se potu insurá. Acésta e o inter-dicere legala, inpusa de rege, interdicere pe care o radica pentru batalióne intregi candu s'au distinsu in lupte: e unu premiu datu ardorii resbellice.

Dinaintea capului loru, ce printre altele pórtá titlulu de Bayete (rege alu regiloru, rege alu lumii, leu, etc.), indigenii mergu pe branci.

Regele loru este fórté absolutu. Despotulu actualu, ce se numesce Ceswayo, este transportatu intr'unu tronu pe róte; déca intalnesce pe cineva care i displace striga: Taieti'i capulu! séu: Luati'lu! (adica suprimati'lu), si esecutiunea urmédia indata ordinulu.

Elu este mandru, imperiosu si nu voiesce se aiba nimicu comunu cu albiu, afara numai in privinti'a ar-melor de focu. Suntemu regi ai Zulusiloru! (adica ai ceruriloru) dice totu-deauna candu i se consiliédia reforme.

— (Bibliografia.) La Gherla s'a pus sub thiparu si in curendu va apparea o carticica cu titlulu de „Viéti'a preacuratei Virgurei Mari'a“ de dn. Titu Budu. Autoriulu acelei carticele, care va constá din 8—10 cóle tipariu desu si care va fi infrumsetiata cu o incóna a P. Virgurei Mariei, invita la prenumera-tiune pe onor. publicu. Pretiulu de prenumeratiune este de 60 cr. adaogendu-se 5 cr. porto-postalu. Colec-tantii de 10 esemplare voru prini unulu gratuitu.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 3 Martiu	
Galbiniu imperat. de auru	fl. 5.48 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.28 „
Imperialu rusescu	„ 9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„ 57.25 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turcéca	„ 11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ —.— „

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii in Sibiuu.

Domnii actionari ai Institutulu de creditu si de economii „Albin'a“ se invita prin acésta in virtutea §. 19 alu statutelor societati la

VI adunare generala ordinaria

care se va tiené la Sibiuu in 28 Martiu 1879 stilulu nou, inainte de ameadu la 10 óre, in cas'a institutulu din strad'a Bayer Nr. 1.

Obiectele:

1. Raportulu anualu alu Directiunei, bilantiulu anualu si raportulu Comitétulu de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuerea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea pretiului marceloru de presentia.
5. Alegerea a doi membrii de Directiune in sensulu §. 36 din statute.
6. Alegerea Comitétulu de revisiune.
7. Modificarea acelor §§. din statute, cari se referescu la emiterea scrisurilor fonciari, in sensulu articolulu de lege XXXVI din 1876.

DD. actionari, cari in sensulu §§. 22, 23 et 24 din statute voiescu a participá la adunare in persona séu prin plenipotenti, sunt rogati a-si depune la cass'a institutulu actiunile lor si eventualu dovedile de plenipotencia, celu multu pâna in 25 Martiu 1879 stilulu nou dupa ameadu la 6 óre.

Sibiuu, 22 Februaru 1879.

(62) 2—3

Directiunea institutulu.